

Eesti Kirikute Nõukogu läkitused aastast 1991

Sisukord

1991.....	2
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU PÖÖRDUMINE SEoses LEEDU TERRORIAKTSIOONIDEGA	2
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU PÖÖRDUMINE	2
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU SOTSIAALNE KREEDO SURMANUHTLUSE KÜSIMUSES	2
1993.....	4
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU PÖÖRDUMINE EESTI RAHVA POOLE EESTI VABARIIGI 75. AASTAPÄEVA PUHUL	4
1994.....	4
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU MÄRGUKIRI EESTI VABARIIGI RIIGIKOGULE PROSTITUTSIOONI ÕIGUSLIKUST REGULEERIMISEST	4
PEREKOND, RESSURSID JA KOHUSTUSED MUUTUVAS MAAILMAS.....	6
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU JÕULULÄKITUS 1994.....	7
1995.....	8
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU LÄKITUS 1995.AASTA RIIGIKOGU VALIMISTEKS.....	8
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU JÕULULÄKITUS 1995.....	9
1996.....	9
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU LÄKITUS ISADEPÄEVAKS	9
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU JÕULULÄKITUS 1996. ISSANDA AASTAKS.....	10
1997.....	11
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU LÄKITUS 1997. ISSANDA AASTA NELIPÜHADEKS	11
KURITEGEVUS JA EETIKA.....	12
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU PRESIDENDI PIISKOP EINAR SOONE LÄKITUS	14
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU JÕULULÄKITUS 1997.....	15
1998.....	16
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU NELIPÜHALÄKITUS 1998.....	16
VAIMULIK JA KRIMINAALPOLIITIKA	16
<i>Kirik ja ühiskond.....</i>	<i>16</i>
<i>Vaimulikud ja ühiskond .....</i>	<i>18</i>
<i>Kirik ja poliitika.....</i>	<i>18</i>
<i>Kirik ja kriminaalpoliitika .....</i>	<i>19</i>
EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU JÕULULÄKITUS 1998.....	21
1999.....	21
EESTI OIKUMEENIA TÄNA JA TULEVIKUS	21
<i>Tänapäev .....</i>	<i>21</i>
<i>Tulevik .....</i>	<i>22</i>

1991

Eesti Kirikute Nõukogu pöördumine seoses Leedu terroriaktidega

Eesti Kirikute Nõukogu avaldab sügavat kaastunnet Leedu rahvale seoses Nõukogude Armeed terroriaktidega rahulike elanike vastu. EKN on seisukohal, et sõjaväe kasutamine suurriiklikel eesmärkidel õiguspärase rahvaesinduste vastu on lubamatu. Avaldame toetust EV juhtkonnale ja kutsume üles kõiki Eestimaa elanikke lahendama oma taotlused rahumeelselt, sest ultimaatumid, vägivald ja ähvardamine ja hoopiski vägivald kasutamine kuuluvad nende vahendite hulka, mida kirikud ei pea lubatavaks.

Kutsume üles lootusele ja palvele meie maa ja rahva pärast. Meil on õigus teada ja seda ka kõigile inimestele kinnitada, et maailma käekäik ei ole kaootiliste jõudude, vaid Jumala käes. Kutsume üles kõiki konfessioone, kogudusi, kaaskristlasi ning kõiki inimesi palvele ja meeleparandusele, otsimaks lepitust Jumalaga ja inimeste vahel. Jumala Sõna ütleb: “Me palume Kristuse asemel, andke endid lepitada Jumalaga” (2.Kr 5,20 ja “Läki siis julgusega armuaujärje ette, et saaksime halastust ja leiaksime armu oma abiks õige ajaks” (Hbr 5,16).

Tallinnas, 15.01.1991

Eesti Kirikute Nõukogu nimel EELK peapiiskop Kuno Pajula
EÕK piiskopkonna nõukogu esimees, Tallinna pühitsetud piiskop Kornelius

Eesti Kirikute Nõukogu pöördumine

Lootmine tähendab otsusekindlust. Kui elu kulgeb enam-vähem kindlates rööbastes, on kerge loota. Palju raskem on säilitada lootust, otsustavust ja hingejõudu siis, kui meid ümbritseb teadmatus ja pimedus, aga just siis me vajame seda kõige enam.

Meil ei ole valikut. Jumal on andnud meile elu ja kodu – ühe elu, ühe rahvuse

ja ühe kodumaa – et me rakendaksime ennast, oma jõu ja võimed oma kodu ehitamiseks elamis- ja inimväärseks paigaks. Oma otsuse oleme langetanud. Oleme teel töötatud maa, omariikluse ja inimlikuma ühiskonna poole. Meil ei ole teist valikut hoolimata tagasilöögist jõudude poolt, kes esindavad kurjust, vägivalda ja inimvaenulikkust.

Mida me vajame, on oma jõudude koondamine, ühtsus ja koostöö oma maa ja rahva heaks. Selle eeldus on meeleparandus, isetus ja seesmine puhtus, oma koha ja kohuse tundmine Jumala ees.

Eesti Kirikute Nõukogu kutsub eesti rahvast üles palvetama Jumala poole iseenda, oma maa ja rahva pärast, et meile antaks tahtekindlust, ustavust ja hingejõudu. Eriti kristlased mõelgu Jumala ees oma asendava palve tähtsusele nende eest, kes seda ei oska või ei suuda.

Lootusetus on pime ja jõuetu. Ehtne lootus ei alahinda raskusi ja ohte, kui ta näeb mis on õige, võimalik ja tehtav. Lootus, mis on rajatud Jumalale, ei jäta häbisse.

Eesti Kirikute Nõukogu presidendi nimel Jaan Kiivit

Eesti Kirikute Nõukogu sotsiaalne kredo surmanuhtluse küsimuses

Austatud EV Ülemnõukogu Presiidium. Kuna viimased pool sajandit on teostatud Eesti rahvusterritooriumil poliitikat, mille lahutamatu komponent on olnud inimelu lausa katastroofiline alaväärtustamine, poliitikat ja ideoloogiat, mis on massiliselt genereerinud halastamatust ja julmust nii inimeste kui ka nende elukeskkonna suhtes, siis EKN, arutanud

oma istungil 27.veebr. 1991.a. surmanuhtlusega seonduvaid küsimusi, otsustas esitada oma seisukohad EV ÜN Presiidiumile.

Eesti Kirikute Nõukogu taotleb surmanuhtluse kaotamist Eesti Vabariigis, kuna kristlastena oleme veendunud, et:

- 1) igasugune vägivaldne inimelu lõpetamine on Jumala, Looja, Eluandja tahte vastane akt. See väljendub selgesti ka kristliku eetika ja moraali põhialustes, mis sisalduvad Piibli Vana ja Uue Testamendi kanoonilistes kirjades. Näiteks:
  - a) Üks kümnest käsust: Ära tapa!
  - b) See käsk võimendub Jeesus Kristuse sõnades, kus tapmisele teedvalmistav kaasinimese vihkamine on absoluutselt taunitav.
  - c) Aukartust inimelu ees on respektieritud kristliku kiriku algaegadest peale ning need seisukohad kajastuvad kiriku autoriteetide avaldustes.

EKN tõdeb, et küsimus surmanuhtlusest on äärmiselt raske ning ilmselt ühiskonnas vastakaid arvamusi tekitab.

Peamine surmanuhtlust toetav argument on tema arvatav kuritegusid tõkestav toime ning karistus sooritatud kuriteo eest.

Esimese väite kummutab tsiviliseeritud ühiskonna ajalugu. Ehkki kasutusel on olnud nii metsikud kui ka rafineeritud hukkamisviisid - faktid viitavad pigem raskete kuritegevuse kasvule või kahanemisele. Teisisõnu: karistuste karmistamine on võrdelises sõltuvuses raskete kuritegude arvu suurenemisega. Järelikult ei peitu probleemi lahendus siin. Küllalt veenvalt kinnitab eelpoolöeldut fakt, et nendes USA osariikides, kus surmanuhtlus kaotati, oli tapmiste arv kaks korda väiksem kui osariikides, kus see kehtis.

Surmanuhtluse vastu räägib veel asjaolu, et surmaotsuse langetanud inimesed, kui ka selle täideviijad on milleski väga oluliselt kahjustatud, kuna siin on selge hädaoht minna vastuollu riigiseadusest kõrgemalseisva eetilise printsiibiga: kas inimesele on antud õigus inimelu lõpetamiseks?

Surmanuhtlus teeb võimatuks heastada tehtud ülekohtu, sedavõrd kui see üldse on võimalik.

Üks USA karistusametust tuntud tegelane Worden Lawess, kes pidi viibima 151-e surmaotsuse täideviimise juures, on öelnud: "Jättes kõrvale kõik poolt- ja vastuargumendid, pidagem kindlalt meeles ühtainsat asjaolu: kui on tehtud viga ja inimene – süütu inimene - on hukatud, siis ei suuda miski selles maailmas seda viga parandada."

On olemas jahmatavapanevaid tõendeid, et ka demokraatlikus ühiskonnas ja kõiki õigusemõistmissüsteemi ettevaatusabinõusid rakendades, on tehtud vigu, mida ei saa enam parandada.

Arvame, et meie ühiskonnas, mis on raske pärandina kaasa saanud inimelu ja isiksuse antiväärtustamise raske taaga, peaksime olema mitmekordselt ettevaatlikud.

Järeldus, mis tuleneb ajaloost, sotsioloogiast ja kristlikust eetikast, ei toeta surmanuhtlust pooldavat seisukohta.

Palume Eesti Vabariigi seadusandlust ja õiguskorda kujundaval kogul silmas pidada EKN-I järgmisi soovitusi:

- 1) Seadusega vastuollu sattunute kohtlemisel ei peaks primaarne olema karistus vaid kasvatustöö selle tõelises tähenduses.
- 2) See peaks baseeruma kõige hoolikamal diagnoosil.
- 3) See peaks teostuma võimalikult normaalsetes tingimustes.
- 4) Sellega peaks tegelema hea spetsiaalse ettevalmistuse saanud inimesed.
- 5) See peaks olema suunatud indiviidi vaimse, psühholoogilis-emotsionaalse keskkonna defektide kõrvaldamisele.

Kristlastena toetame Eesti Vabariigi Ülemnõukogu ja valitsuse kõiki meetmeid, mis on suunatud inimindiviidi väärtustamisele

EKN President

1993

Eesti Kirikute Nõukogu pöördumine eesti rahva poole Eesti Vabariigi 75. aastapäeva puhul

Armas Eesti rahvas!

Meie maa ja rahvas on oma ajaloos üle elanud rõõmsaid ja rahulikke aegu, kuid ka tõsiseid ja ränki kannatuste aastaid. Samal ajal on üle 900 aasta Eesti olnud kristlik maa ja tema rahvas teadnud, kelle poole pöörduda oma tänuga või saada abi ja tuge kandmaks vastutust selle maa eest, mille Jumal on meie hoolde usaldanud.

Ka lähiminekiviku pöördelistes sündmustes on paljude tahet kandnud kristlik usk, lootus ja palve. Meenutame tänutundes kõiki neid, kelle tööd ja tegemised on meid toonud tänasesse päeva.

Oleme taas tõusmas tuhand. Eesti Vabariigi 75. aastapäeval tähistab kristlik maailm ka tuhkapäeva, päeva, mil algab kirikuaastas Kristuse kannatamiseaeg. Tuhaga ristimärgi tegemine lihtsasse kotiriidesse riietunud inimesele tähistas alandlikkust ja patukahetsust. Tuletame meiegi meelde, et Jumala abi saame palve ja paastu, mitte vale ja riiuga.

Palume, et Jumal, kes on meid hoidnud raskustes, kannaks meid ka nüüd, kui sammume iseseisva riigina tõelise vabaduse poole, kus täidame tingimusteta Tema tahet.

Jätkugu meil kõigil mõistust, tahet, vastutustunnet ja kristlikku meelt, et kaitsta oma kodu, ustavalt teha tööd ja elada armastuses ning hoida inimväärsust oma riigis.

Maarjamaa rahvas, ühinegem tänus ja palves laulikuga ning usaldagem Jumala juhtimist:

Õnnista meie rahvast, saada kosumist.

Puhasta meid kurjast, anna kasvamist.

Aita võita vaevad, vägev Kaitseja!

Jõudu andku taevad sulle, kodumaa!

Eesti Kirikute Nõukogu president Einar Soone

1994

Eesti Kirikute Nõukogu märgukiri Eesti Vabariigi Riigikogule prostitutsiooni õiguslikust reguleerimisest

Austatud Riigikogu liikmed,

Eesti Kirikute Nõukogu ja tema liikmeskirikute kogudused on suure murega jälginud viimastel kuudel vallandunud debatti prostitutsiooni legaliseerimise üle Eesti Vabariigis. Me peame oma kohuseks teile meelde tuletada, et seda probleemi käsitledes otsustate te ei rohkem ega vähem kui oma kaaskodanike – teie valijate – inimväärikuse üle.

Väited, nagu suudaks üks riik prostitutsiooni (kasvõi piiratud kujul) legaliseerimisega saavutada kontrolli illegaalse kupeldamise üle ja võiks inimkehade müümiselt laekuva

tulumaksu abil saada kergendust oma majanduskriisile, on sügavalt ebamoraalsed ja kuritegelikult lühinägelikud.

Kõnealoleva idee loojatest ja kaitsjatest võib aru saada – nad on enda arvates kindlasti lähtunud meie riigi majandusliku heaolu huvidest. Kuid EKN liikmeskirikutesse kuuluvate inimeste nimel – aga kindlasti ka paljud teiste eestlaste nimel – tahame juhtida teie põhitähelepanu sellele, et ükski riik ei püsi ainult majandusel. Just moraalsed väärtused on see põhikapital, mis teeb võimalikuks riigi olemasolu; majanduslik areng on ainult juurdekasvuprotsent, mis tekib siis, kui kapitaliga hoogsalt ümber käiakse. Kui aga riik püüab paremat elu saavutada põhikapitali vähendamise arvel, siis on ta varem või hiljem surmale määratud.

Õeldakse, et prostituudi amet on maailma vanimelukutse – nii tahetakse anda mõista, et see tegevus on alati olnud ja jääb alati olema. Vaidleme vastu: enne kui inimene õppis endale kõlvatusega läbi elu teed rajama, oli ta juba õppinud omakasu eesmärgil tapma. Tuletagem meelde Aadama ja Eeva poega Kaini, kes tappis oma venna Aabeli. Loogiliselt võttes peaks siis ka Eesti riik alustama sellest, et tulumaksustab palgamõrtsukaid.

Arutluse käigus tuuakse tihti esile argumenti, et Euroopasse tagasi jõudmiseks tuleb meil arenenud riikide seadusandlusest eeskujult võtta. Käesoleva probleemi puhul aga unustatakse, et igasuguse alamkultuuri mõõtmed määrab eelkõige ära üldise kultuurikihhi paksus – kuid viimasega ei saa Eesti praegu kahjuks küll kiidelda. Meie uus demokraatia on vaid paar-kolm aastat vana – väikelapsele tuleks leida teistsugused mänguasjad kui habemenuga ja mootorsaag.

Kaugelägelik riik kannab kindlasti hoolt oma rahvusvahelise prestiiži eest. Missugusesse olukorda tahate teie seada Eestimaal? Kes hakkaks tõsiselt võtma väikeriiki, mille üks tuluallikaid on kupeldamine? Kui Eestist saab Põhja-Euroopa lõbumaja, kas suudate siis veel uhkusega öelda, et olete selle riigi parlamendisaadikud?

Vahel tundub, nagu unustaksid prostitutsiooni legaliseerimise eest võitlejad – ka need, kes lähtuvad soovist lõpetada selle kaudu sutenööride tegevus – et igal juhul räägivad nad inimeste müümisest. Nad unustavad, et iga prostituut on inimisiksus, kelle inimväärikuse küünilist porritallamist tahetakse lausa riiklikult heaks kiita või vähemalt aktsepteerida, juhul kui ta teeb seda niiõelda “oma vabal tahtel”. Pärast seda, kui ühiskond on 50 aastat arenenud üldise moraalsuse ja silmakirjalikkuse tingimustes, ning arvestades väga paljude elanike rasket majanduslikku olukorda, seaks kehamüümise seaduslikustamine osa inimesi raske kiusatuse ette: prostituudina töötamine ei nõua heal juhul head kasvatust, raske vaevaga saavutatud haridust ega töökust, kuid töötab sissetulekut, mis on kaugel üle keskmise kodaniku omast.

Ja see probleemidering laieneb veelgi. Iga prostituut pärineb ju ühest reaalsest perekonnast, ja ka paljudel prostituutidel on lapsed. Lõbumajandusega on lahutamatu seotud uimastiäri. Kui Eesti riik aktsepteerib seda, et tema kodanikud müüvad oma puutumatu inimväärikust, siis on ta vastutav ka tagajärgede eest ning peaks kohe hakkama suurendama kulutusi haiglate ja psühhiaatriakliinikute, turvakodude ja lastekodude ning vanglate tunduvaks laiendamiseks.

Eesti Kirikute Nõukogu tahab teile meenutada, et riigi üheks esmaseks ülesandeks on tugevdada ühiskonna alustala – perekonda, ja piirata oma kodanike võimalusi sattuda kiusatusse, kaitstes seeläbi inimest inimese enda madalate kirgede eest. Kui Eesti ei võeta prostitutsiooni vastu midagi radikaalset ette, siis pole vaja olla prohvet, et ennustada: varsti saab meie riik loodusressursside müügi kuulsaks ka laste prostitutsiooni, elavatelt inimestelt vägivaldselt opereeritud elundite ja väikelaste müümisega.

Kuritegevus on nagu jäämägi – mida suurem on alamkultuuri lubatav osa, seda suuremaks kasvab sellest toituv kuritegelik veealune osa, eriti sotsialismitraditsiooniga riigis, kus lisaks üldisele korruptsioonile ei suudeta riigisektoris maksta palku, mis oleks vastutuse suurusega proportsioonis. Äraostetamatu riigiametnik on niisuguste tingimuste juures tõeline haruldus.

Austatud Riigikogu, kas meil pole tõesti lääne riikidelt midagi muud üle võtta kui ainult need valdkonnad, millega nad ise on kõige rohkem hädas?

Eelpoolöeldu alusel soovib ja palub EKN, et meie Riigikogu keelaks prostitutsiooni ühemõtteliselt ära, kaasaarvatud selle reklaam massiteabevahendites. Siis jääb veel ainult oodata, et Eesti riik kosuks ning suudaks viia oma politseiaparaadi suuruse ja jõu vastavusse kuritegevuse ulatusega – loodetavasti osutub see meie rahvale üsna pea jõukohaseks.

Jumal on ajaloo Issand, ning kui Eesti Vabariigi seadused eiravad teadlikult ja vabatahtlikult tema seadusi, siis oleme määranud end ise uutele katsumustele, või lausa oma surmaotsusele alla kirjutanud.

Manitsedes teid kõigi selle nimel, mis on püha ja Eesti Riigikogu eest palvetades

Eesti Kirikute Nõukogu

Perekond, ressursid ja kohustused muutavas maailmas

Selline on ÜRO poolt valitud käesoleva perekonnaaasta juhtmõte:

ÜRO juhendus seisab sõnaselgelt: “Suurendada arusaamist pereprobleemidest... ära kasutada pereaatat perekondade tähtsuse esiletõstmiseks, nende probleemide ja funktsioonide paremaks mõistmiseks, osutada kõige laiaulatuslikumat kaitset ja abi perekondadele, et need võiksid täielikumalt oma funktsioone täita, tugevdada riiklikke institutsioone sõnastamiseks, rakendamaks ja juhtimaks perepoliitikat.”

Seadusetegijate tähelepanu juhitakse tõsiasi järele, et väga paljud kehtestatud seadused on kas otseselt või kaudselt perevaenulikud. Kahjuks ka Eesti Vabariigis, hoolimata erakondade esikõnelejate lahetest valimiseelsetest lubadustest asja radikaalselt parandada. Vahetevahel pudeneb riigimeeste kõrgest kantseleist isegi etteheiteid vanematele, kes raskeid olusid trotsides on soetanud suhteliste suure pere.

Praegune olukord on tõsiseks väljakutseks kogu meie rahvusele, aga eriti Eesti kristlikele kirikutele, kelle missiooniks peaks olema ühiskonna tervendav moraalne mõjutamine.

Peaksime võtma “aja maha”. Emadepäeva künnisel, et leida vastuseid meie sügava veendumuse kohaselt ülitähtsatele küsimustele, nagu: kas me soovime rahvusena püsima jääda?

Arvame, et rõhuval enamusele tuleb jaatav vastus. Miks peaksime tahtma hävitada? Rahvas, kes on üle elanud oma karmi ajaloo lugematud vintsutused, rahvas, kes on säilitanud oma keele ja kultuuri, rahvas, kes oma ajaloo kõige kriitilisematel hetkedel on olnud võimeline ilmutama imetlusväärset julgust ja üksmeelt, kes tahab, julgeb ja oskab ohtude palge ees kokku tulla ja vägevasti laulda. Kusagil sügavas südamepõhjas austame seda rahvast ja seda maad, mis meile Looja poolt koduks määratud. Kui me kedagi tõepoolest armastame, on ükskõiksus välistatud. See ongi põhjus, mis paneb meid muretsema selle visa ja jonnaka hõimu pärast, kes on püstitamas oma ajaloo kõrgeimat enesetappude ja madalaima iibe rekordit.

Tuntud lugu ketist, mis on just nii tugev kui tugev (või nõrk) on tema kõige nõrgem lüli. Elu tõendab ikka ja jälle vastava analoogia kehtivust ülekantuna rahvale ja perekonnale.

Me eeldame, et iga eestlane on enam-vähem kursis oma hõimu abielude ja perekondade nõrkust kajastava statistikaga. Hetkeseis on enam kui murettekitav.

Eesti Kirikute Nõukogu töös osalevate kirikute esindajad kutsuvad üles kõiki eestimaalasi, kes mõistavad ja jagavad muret perekondade moraalse ja ainelise olukorra pärast tagasi pöörduma Looja enese poolt kehtestatud absoluutsete eluväärtustavate põhimõtete juurde: Armasta ja austa Jumalat oma Loojat üle kõige ja oma igimest nagu iseennast. Siin täidetakse

endastmõistetavalt ka kümnes käsis esitatud elu, abielu ja perekonda kaitsvad nõuded nagu: “Ära tapa!”. Meie rahvuslikus kontekstis on eriti mõistuse- ja südametunnistusevastane tegu looteeas inimeste massiline hävitamine. Ja seda vaatamata negatiivsele iibele. Ärgem otsigem õigustust või lohutust selles, et mõnedki kurjad asjad toimuvad riigiseaduse tiiva all...

“Ära riku abielu!”: ükskõik kui kauni sõnavahuga püüaksime õigustada truudusetust abielu- ja perekonnasuhetes – alasti faktideks jäävad selle mõrud viljad, millest peavad osa saama ennekõike lapsed purunenud perekondadest. Terve kodukolde turvalisusest ja soojusest ilmajäetud ei oska pahatihti ka oma eluga toime tulla. Järjest pikeneb nn ühiskonna heidikute nimekiri.

Eestimaal on muutunud alkoholiga kaubitsejate paradiisiks ja järjest rohkem kodusid põrguks. Lastele enne kõiki. Lugematud miljonid voolavad ennast Eestimaal lähedalt tundvate salaviinaärivate kaukaisse, samal ajal kui riik on alimendid (loe: laste minimaalse toiduraha) maksustatud.

EKN ei soovi ÜRO pereaastral nimetissõrmega Eesti valupunkte torkida ega saatuslike hädasohtude eest pead liiva alla peita. Parem on tunnistada karmi tõtt kui uinutada end, korrutades meeldivaid valesid. Tõeline tervenemine algab sealt, kus tõe valguses seisest julgeme öelda: “Jumal meile patustele armuline.”

Õnnistatud pereaastral!

Eesti Kirikute Nõukogu

Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikud kannavad eestpalves Jumala ette reisilaev “Estonial” traagiliselt hukkunud reisijad ja perekonnaliikmed:

“Anna, oh Issand igavest rahu täna laevaõnnetuses hukkunutele.”

Avaldame kaastunnet kõikide hukkunute omastele. Lohutagu nende sügavat leina Pauluse sõnad kirjast roomlastele:

“Ma olen veendunud, et ei surm ega elu, ei inglid ega peainglid,
ei praegused, ei tulevad,
ei väed, ei kõrgus, ei sügavus
eга mistahes muu loodu suuda meid lahutada Jumala armastusest,
mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas”. (RM 6,38j)

Kanname ühist leinakoormat koos naaberrahvastega. Ühendame oma tänupalved
päästetöös osalenute ja päästetute eest.

Jumala rahu toetagu meid kõiki rasketel leinapäevadel.

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liit

Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik

Rooma-Katoliku Kirik

Eesti Metodisti Kirik

Seitsmenda Päeva Adventistide Eesti Liit

Armeenia Apostliku Kiriku Eesti Püha Gregoriuse kogudus

Tallinnas, 28. septembril 1994

Eesti Kirikute Nõukogu Jõululäkitus 1994

“Ja karjased olid sealsamas kandis õitsil ja valvasid valvekorriti öösel oma karja. Ja Issanda ingel seisatas nende juures ja Issanda auhiilgus säras nende ümber ja nad löid kangesti kartma. Aga ingel ütles neile: “Ärge kartke! Sest vaata ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis

saab osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus.”

Luuka 2,8-11

Austatud kaasmaalased, soovime kõigile jõulurahu, mille lätteks on Päästja, kes on sündinud Taaveti linnas!

Möödunud on põuane suvi ja paljudesse kodudesse rasket leina toonud tormiöö! Tahaksime täna öelda koos Marie Underiga: *“Igal lävel tahaks kummardada: ükski maja pole leinata!”*

Kuid meie töiste murede ja leinamõtete keskele astub 1994. aasta jõuludelgi Issanda ingel ja ütleb *“Ärge kartke!”*

Erinevate kristlike konfessioonide esindajatena näeme neil aasta kõige pimedamatel päevadel Issanda auhiilgust, sama auhiilgust, mis saatis Vana Testamendi rahvast kõrbeteekonnal Töötatud Maale. See jumalik sära ei ümbritse mitte ainult jõulusõnumitoojaid, vaid ka sõime, milles lamab meie Õnnistegija Jeesus Kristus ja püha perekond. See auhiilgus kõneleb Jumala armastusest kõigi inimeste vastu!

Tulles ühiselt, karjaste kombel, püha perekonna keskele Jeesuslast kummardama, me tunnistame Kristuse Kiriku ühtsust. Kristus sõimes on suurem, kui meie ajalooliselt kujunenud erinevused. Julgustagu see kõiki neid, kes otsivad endale vaimulikku kodu!

Olles haaratud Jumala armastusest Jeesuses Kristuses, me kutsume kõiki eestimaalasi kinnitama oma tahet elu põhiväärtustes. Olgem õiglased, targad, vaprad ja kained, et seista vastu kõigele kurjale meie ühiskonnas!

Palvetagem usu, lootuse ja armastuse pärast, et vabaneda skeptitsismi ja nihilismi külmast haardest!

Palvetagem eesti perekonna ja tuleva põlvkonna eest!

Palvetagem nende eest, kes täna veel otsivad tõe ja on ausates kahtlustes. Ütleme evangeliumi sõnadega: *“Ärge kartke! Sest vaata ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus.”*

Täitku Jumala armastuse sära meie südamed ja kodud ning uuendagu meie tahet ehitada üles uus ja parem Eestimaa!

Õnnistatud jõuluaega ning uut aastat soovides
Eesti Kirikute Nõukogu

1995

Eesti Kirikute Nõukogu läkitus 1995.aasta Riigikogu valimisteks

Uskudes ja kuulutades Jumala riigi igavikulisi väärtusi ei saa me mööda vaadata maise riigi korraldamise raskustest.

“Õigete rohkuses rahvas rõõmustab, aga õelate valitsedes rahvas ägab!” (Õp 29,2)

Eesti Kirikute Nõukogu soovib Riigikogu valimistele vastu minnes kõigile, kes tunnevad muret meie rahva tuleviku pärast poliitilist küpsust.

Me vaatame tänuga tagasi Eesti Vabariigi taastamisel ja seadusandluse kujundamisel tehtud tööle. On põhjust tänada Jumalat!

Kuid meie ühiskonda ahistavad probleemid – vaimne tühjus ja pime kasuahnus, kuritegevus, vaeste ja nõrkade kaitsetus – ootavad valitavate saadikute arukaid ja ettenägelikke otsuseid.

Ärgem unustagem, et poliitiku tarkus ja ettenägelikkus ei ole lahutatav tema moraalsest palgest. Pühakiri ütleb: “Ei ole hea olla õela poolt!” (Õp 18,5). Meie rahvas ei vaja tühje lubadusi ja alpimisi. Usaldagem neid, kelle sõnad ja teod langevad kokku. Piibli sõnul: “Kes oma keelega keerutab, langeb õnnetusse!” (Õp 17, 20b).

Eesti Kirikute Nõukogu kutsub kõiki Eesti Vabariigi kodanikke minema Riigikogu valimistele, et langetada oma otsused eestlastele omase arukusega. Me usume, et poliitiline tarkus ei ole meie maal lõppenud!

Palvetagem, et Eesti Vabariik võiks kujuneda uue Riigikogu juhtimisel sotsiaalselt ja vaimselt tervemaks.

Eesti Kirikute Nõukogu

Eesti Kirikute Nõukogu Jõululäkitus 1995

Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikud tervitavad Eesti rahvast Jõulude ja saabuva Uue Aasta puhul.

Tõdeme, et kirikuelu on peale paar aastat kestnud liikmeskonna järsku suurenemist stabiliseerunud. Taastatud on paljud endised töövaldkonnad. Nüüd on rohkem võimalusi pöörata tähelepanu töö sisulisele kvaliteedile.

Arvestades sellega, et Kirik on läbi kahe aastatuhande kandnud vaimset, moraalselt ja kõlblist elu loodame, et seda pärandit ka mõistetakse ja osatakse vääriliselt hinnata.

Möödub 1995. aasta oli meie maale ja rahvale sündmusterikas. Valiti Riigikogu ja asus tööle uus Vabariigi Valitsus. Nii poliitilises, kui majanduslikus elus on olnud tõuse ja mõõnu, mis otseselt või kaudselt on puudutanud kõiki eluvaldkondi.

Meidki ei ole jätnud mured ja sellelgi aastal on taas üles tõusnud probleemid, mis saavad alguse kõlblistest puudujääkidest meie sotsiaalses elus.

Soovime, et meie maal kasvaks üksmeel. Ja et erinevatel tasanditel langetatud otsused oleksid kompetentsed ning ei tekitaks segadust, vaid tooks rahu meie kõikide südamesse.

Ärgem unustagem Jõuluajal neidki inimesi kes vajavad kaaslaste abi, püüdkem neid näha ja toetada, et Jõulurahu ei puuduks ühestki kodust.

Jõulusõnumina rõhutame:

“Sündinud on Kuningate Kuningas, Isandate Issand, Tema käes on valitsus.

Allutagem endid Tema valitsusele. Kui Issand ei ehita koda, siis näevad kojaehitajad vaeva ilmaaegu.”

Paistku jõuluvalgus igasse kodusse ja valgustagu järgmisel aastal meie kõigi eluteed.

Õnnistatud jõuluaega ja 1996. Issanda Aastat!

1996

Eesti Kirikute Nõukogu läkitus isadepäevaks

Eestimaa on rikastumas veel ühe väärt algatuse võrra, mis loodetavasti kujuneb kenaks traditsiooniks. Jutt on nimelt isadepäevast, mida tähistame novembrikuu teisel nädalavahetusel.

Teatavasti on mitmed kristliku kultuuritaustaga rahvad nimetatud tava viljelenud juba palju aastaid. Lähimineviku suundumused pole soosinud tugeva perekonna kujunemist. Abielu- ja perekonnatruudusest eespool pidi seisma “piiritu ustavus” valitsevale rezhiimile.

On kurb tõde, et iseseisvusaastatel pole asi paranenud, pigem vastupidi. Olles küll vabad totalitaarse rezhiimi survest, ei ole me oma prioriteete paika pannes mitte alati suutnud või osanud teha õigeid valikuid. Meeste olukorda kajastav statistika annab optimismiks vähe alust. Piiblis on kirjeldatud rohkem kui 3000 aasta tagust sündmust, milles Egiptuse valitseja soovis kiiremini kahandada ühe väikerahva elujõudu ja seada ta tulevik küsimärgi alla. Vaarao genotsiidipoliitika teravik oli suunatud eeskätt poeglaste vastu. Näib, et see meetod toimib ka tänapäeval, kuigi avaldusvormid on teistsugused, on tulemus sama.

Nüüdisaja poeglaste (mõtleme siin mehi, ka neid, kes on vastutusrikkas isarollis) timukateks on pahatihti devalveerunud arusaamine eetikast ja moraalist. Me ei hakka kurbi fakte loetlema isadepäeva künnisel. Pigem tahaksime kristlastena sisendada kõigisse kindlat usku Kõikväelisse, kelle jaoks ei eksisteeri ühtegi lootusetut olukorda. Oleme sügavalt veendunud, et kõlbeliste püsiväärtuste aussetõstmine ja kinnistamine meeste ja isade teadvuses ning elupraktikas annab moraalse tugevuse meie perekondadele, kogu rahvale ja omariiklusele. Ajalugu on korduvalt tõestanud, et ka väike rahvas, kes on vaimulikult tugev, on ajalootorme ja tuleproove trotsides püsijäänud.

Eesti Kirikute Nõukogu soovib 1996. aasta isadepäeva künnisel kõigile Eestimaa isadele, kõigile Eesti poegadele rohket Jumala õnnistust, selgeid sihte ja kuumi südameid, et armastada omi perekondi ja kaitsta kodumaad.

Eesti Kirikute Nõukogu nimel asepresident Olav Pärnamets

Eesti Kirikute Nõukogu jõululäkitus 1996. Issanda aastaks

Kristlik maailm tähistab taas jõulupühi. See on aeg, mil meie mõtted pöörduvad oleviku rahutusest ja tuleviku muredest läinud aegadesse. Me meenutame sündmust, mis ei andnud meile ainult uut ajaarvamist, vaid muutis kogu elu. Me läheme tagasi Petlemma, kus Jumal andis inimkonnale Päästja ja Õnnistegija.

Jõuluajal tahame olla perekonna ja sugulastega koos. Bussid ja rongid on inimestest tulvil, sest jõuludeks tahetakse koju. Kui meie igatsused koos olla aga kuidagi ei täitu, saadame ilusaima jõulutervituse oma parimate soovidega, olles nõnda mõtete kaudu ikkagi koos.

Kõik sündis täpselt nõnda, nagu prohvet kuulutas: “Ennäe, neitsi saab käima peale ja toob poja ilmale ning paneb temale nimeks Immanuel!” (Js.7,14). Kristus tuli tõesti meie juurde, et meid aidata meie abitusel ja päästa meid patust. Ta tuli, et anda igapäevasele võimale oma igavest elu.

Jõulud peaksid aitama kaotada arusaamatust ja mõistmatust inimeste seas. Armastust, andestust, mõistmist ja sallivust – seda kõike peaksime püüdma jagada parimate kingitustena oma kaasinimestele. Rajagem teistele ja endale tee kristliku osaduse soojusesse ja valgusesse, tehes nõnda oma südames ruumi Jumalale ja inimestele.

Eesti Kirikute Nõukogu kutsub kõiki üles nägema jõuluvalguses enda ümber teisi inimesi, seisma nende kõrval kui nad vajavad abi ning jagama nendega rahu ja rõõmu, mis meile Jumala armust on antud.

Soovime kõigile õnnistatud Jõulupühi ja head 1997. Issanda aastat.

Eesti Kirikute Nõukogu

1997

Eesti Kirikute Nõukogu läkitus 1997. Issanda aasta Nelipühadeks

Kristlik maailm tähistab nelipühapäeval suure osaduse püha - ristikoguduse sünnipäeva. Esimesel nelipühäl mõistsid erinevatest maadest, rahvustest ja erinevat keelt kõnelevad inimesed korraga sõnumit Jeesusest Kristusest. Inimese kõneldav keel ei olnud lahutavaks seinaks, igaiüks, hoolimata sellest kes ta oli, sai osa kõikides keeltes arusaadavast kuulutusest ning sai võimaluse leida lepitust Jumalaga ristil surnud ja ülestõusnud Kristuse läbi. See ühendas ja liitis inimesi kokku üheks terviklikuks ülemaailmseks kristlikuks kirikuks. See on kirik, mis oma kuulutuses ja teenimises omab ligimesearmastuse ja inimväärikuse jõudu, andes lepituse ja taasalustamise võimaluse isegi nurjumise ja luhtumise järel. See on kuulutus, mida Kristuse kogudus on läbi aegade kandnud kuni tänaseni.

Maailm vajab lepitust, osavõtlikkust ja teiste inimestega arvestamist. Eesti valupunktid ei ole kellelegi saladuseks. Peamise murena tundub majanduslik kitsikus ja meid ikka veel kammitsev minevikupärand ei lase tähelepanu pöörata peamisele - pidevalt kasvavale eetilisele kriisile. Ligimine unustatakse ja oma huvid seatakse esikohale - kas meie pisike rahvas võib endale lubada üksteise muredest mööda vaatamist. Just siin on kristlikus õpetuses sisalduv lepitus asendamatu.

Leppimisest, lepitusest ja leplikkusest räägitakse tänapäeval igal sammul. Ka Maailma Kirikute Nõukogu on oma selle aasta juhtteemaks valinud lepituse. Gratzis, Austrias sellel suvel toimuva Euroopa Teise Oikumeenilise Assamblee teemaks on "Lepitus - Jumala and ja uue elu allikas". Kellega me siis lepitust otsime ja keda me oma tarkusega lepitada püüame? Küll riius olevaid abikaasasid, tülitsevaid naabreid, kohutkääjaid, sõdivaid vaenupooli, erinevaid religioone, ja paljusid-paljusid teisi. Kogu tänapäeva segases maailmas, kus tüli nii inimeste, organisatsioonide kui ka tervete riikide vahel on nii tavaline asi, on meie suhe leppimisse ja lepitamisse sedavõrd muutunud, et me unustame sageli kõige vajalikuma - **lepituse Jumalaga**. Kas inimesed meie maal ja kogu planeedil suudavad mõista Kristuse kannatuste hinda ja olla selle lepituse väärilised, mille pärast Kristus ristil suri või teeme me sedasama, mida rooma sõdurid 2000 aastat tagasi tegid - lööme naelu Kristuse ristipuu sisse. Võtkem kuulda, mida Apostel Paulus ütleb oma kirjas Korintose kogudusele "Me anume Kristuse eest: andke endid lepitada Jumalaga". (2 Kr 5: 20b)

Eks ole rahvast ohustavate pahede vastu võitlemine ka lepitamine. Millisest punktist peaks alustama ühiskonna selliste kitsaskohtade nagu abort, alkoholism, kasvav kuritegevus, pornograafia, vägivald, alkoholi- ning tubakareklaamid ja kasuahnus lahendamist? Tänuikkusega tuleb ära märkida need üksikisikud, kogudused ja kirikud, riiklikud struktuurid kui ka ühiskondlikud organisatsioonid, kes on teinud ja teevad edaspidigi tööd eetikaprobleemide teadvustamisel ja lahendusteede otsimisel. Kirikute Nõukogu kutsub kõiki üles tarkusele ja mõistvusele nende probleemide lahendamisel. Reklaamplakati seinapealt maharebimine ja mõttetu söimlemine ei vähenda reklaamitava toote tarbimist, vaid tõmbab sellele hoopis tähelepanu; joodiku peale karjumine ei muuda tema meelt; aborti tegemaminevat naist ei pööra haiglaukselt tagasi jutt sellest kui halb tema teguviis on. Püüdes praegu olevikku muuta, kasvab samal ajal meie tulevik lootusetult rohtu. Küsimus ei ole üksikutes probleemides, vaid eetilise mõtlemise muutmises tervikuna.

Kurja ärahoidmiseks on kõige kindlam viis seda ennetada. Selleks tuleb meil juba lapse sünnihetkedest saati tunda muret tema kasvatuse pärast. Kui kodu, kool, riik ja kirik oma jõud selle ülesande täitmisel ühendavad peaks tulemus olema igati hea. Eks ole ju need, kes inimestele selle maailma kõige kurjemaid kiusatusi pakuvad ka kellegi lapsed. Püüdkem kindlustada Eestimaa lastele selline kasvatus, et nad ei satuks sellele teele ei ohvri ega ka kurjategija poolele. Meie lapsed peavad saama kaitstud.

Armsad eestimaalased! Hoidke end lepituses Jumala ja ligimestega, hoidke seda väärtuslikku, mis meile on antud. Olgu Jumala arm ja juhtiv käsi ikka ja alati teie üle, et te selles meeletus maailmas suudaksite säilitada inimväärikuse nii endale kui oma kaasinimestele. Hoidke oma lähedasi ja kasvatage oma lapsi armastusega, et nad ei peaks saama kahjustatud maailma kiusatuste poolt.

Nelipüha sündmus pani inimesed küsimuse ette: “Mida me peame tegema?” See kes nõnda küsib on juba meelearanduse teel, paremat töötavate muutuste teel, isiklikust vastutusest sündivate konkreetsete tegude teel. Ja viimaks tuletagu Piibel meile meelde: “Jumal ei ole meile ju andnud arguse vaimu, vaid väe ja armastuse ja mõõdukuse vaimu.” (2 Tim 1:7)

Eesti Kirikute Nõukogu soovib kõikidele õnnistatud Nelipüha ja lepitust nii Jumala, inimeste kui kogu looduga.

Eesti Kirikute Nõukogu

Kuritegevus ja eetika

Piiskop Einar Soone ettekanne seminaril “Kuritegevus kui ühiskondlik probleem”

Et vaadelda kuritegevust kristlikkust eetikast lähtudes, tuleb tähelepanu pöörata asjaolule, et aeg on mitmed iseenesestmõistetavad näitajad pööranud pahupidi. Kui sõjaeelses Eestis kuulus kirikusse ca 90% elanikkonnast (nendest oli 1937. aastal 851060 luterlast), siis nüüd on olukord muutunud: kirikusse kuulub täna vaevalt 10% rahvast, pühapäevakooli ja konfirmatsiooniõpetust on saanud seega vähesed. Kristlikku moraali ja eetika mõistmine ning selle järgi elamine on nõrgalt arenenud või puudub üldse. Kuigi Eesti Vabariigi seaduste tõttu on usklikkond registreerunud mittetulundusühingute seaduse põhjal, pole õige vaadelda kirikut ühinguna teiste seas. Kiriku ajalugu, põhinemine evangeeliumidel, traditsioonil ja usutunnistuskirjadel, tema maailmahõlmavus ning taotlus elu ja ühiskonda integreerida, kiriku suunatus ja avatus igavikule tõendavad veenvalt, et tegemist on teise paradigmasse kuuluva ja hoopis teistsugust tähendust eviva struktuuriga. Kõigi nende erinevust näitavate omaduste juures jääb kirik ühiskonnale avatuks ja on valmis tegema koostööd kõigiga, kellega leitakse kokkupuutepunkte. Samas ei ole kirik mõjutatav inimese loomuse hindamisel. Inimloomus on patust rikutud, mistõttu pole inimesed ajaloo jooksul suutnud teostada oma parimaid ideid, õiglast ja kuritegevuseta ühiskonda, isegi teades, mis on need omadused, mis viivad langemisele: ülekohus, kurjus, kõrkus, ahnus, tigidus, kadedus, tapmine, riid, kavalus, kiuslikus, keelepeks, vihkamine, julmus, ülbus, kelkimine, sõnakuulmatus vanematele, leppimatus, heitlikus, halastamatus, liigsöömine- ja joomine, iharus. Siin ongi kirik kogu ajaloos olnud tasakaalustav kooslus, jagades haridust ja kultuuri, hoidmaks ühiskonda tasakaalus.

Oma seisukohtades tugineb Kirik ligi kahe tuhande aastasele ajaloolisele praktikale, mille jooksul formeerus kogu kristlik kultuurmaailm, kinkides inimkonnale kaks suurt kultuuri: Lääne-Euroopa ja Bütsantsi. Samas kontekstis kujundati riiklus kui ühiskonnavorm, mille aluseks on kristlik käsitlus inimesest. Inimkonnale on antud ideaal ajaloolises Jeesus Kristuses, Jumala Pojas, kes on ühteaegu ajaloo mõte ja eesmärk. Suhtumine sellesse kontseptsiooni, selle teostamisest või mitteteostamisest sõltub inimkonna saatus. Kristlikust kuulutusest, armastusest kui inimeste vahelisest kõrgeimast suhtest, tulenevad sotsiaalse elu jaoks olulised omadused: armastus, halastus, kaastunne, kasinus, leplikus, pikk meel ja kogu muu maailma nägemine kaaslooduna. See omakorda tähendab kaasvastutust oleva pärast. Kiriku tegevus nende printsiipide alusel ühiskonna kujundamisel võimaldas saavutada tulemusi elu hoidmisel ja säilitamisel, perekonna kaitsmisel ja hinge hooldamisel, see moodustaski kriminaalpreventsiooni, mis on andnud ajaloo vältel seni parima tulemuse.

Kristliku maailmavaate hülgamine on andnud vapustavaid kuid mitte rõõmustavaid tulemusi. Vägivalla eskaleerumine, mis tipneb tapmistel on kohutav. Kuritegude tagajärjel hukkus Eestis 1996. aastal 461 inimest ja materiaalne kahju oli kannatanute hinnangul ligikaudu 757 milj. krooni. Kui me aga teadvustame, et osa teadmata kadunuist ja tagaotsitavaist (keda

kokku on enam kui 3000) on tõenäoliselt vägivaldset surma surnud, kui lisame sellele sajad enesetapjad ja emaihus abordi läbi surmatud lapsed, uimastite üledoseerimise või alkoholimürgituse kätte surnud inimesed, siis on patu tagajärjed meie elus veel selgemalt näha. Enesetapjate arv on veel suurem, kui registreeritud tapmiste arv: Suitsidioloogia Instituudi andmetel on kolmekümne aasta jooksul vabaturma läinud 11063 meest ja 3428 naist. Abortide arv kasvab ja ületab sündide arvu. Kõrvaleheidetud kristlike väärtuste asemele on tulnud enesehävituslik ja vägivaldne, tühjust või ebajumalaid teeniv elulaad. See on reaalne väljakutse ja sellele tuleb vastata.

Kristlased on osa inimühiskonnast, kandes süüd ja vastutust nagu teisedki ning vastavad ajastu väljakutsele lunastussõnumi ja teenimisega. Erinevates valdkondades kasutatakse erinevaid vorme, sisu on sama. Eestis tegutsevad juba aastaid Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus, Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Kriminaaltöö Keskus, Kristlik Vanglahoolekande Ühendus, Eesti Kirikute Nõukogu Vanglakaplanite Assotsiatsioon, Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Vanglateenistus, Ohvriabi Ühing ja mitmed teised kiriku või vaimulike poolt rajatud organisatsioonid. Eesti Kirikute Nõukogu ja Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskuse esindajad on kaasatud riikliku Kriminaalpreventsiooni Nõukogu töösse. Kiriku integreeriv roll ei väljendu mitte ainult selles, et me võime jätta maha oma eelarvamused ja kohtuda kirikuhoones. See tähendab samavõrd iseenesestmõistetavalt ka seda, et inimesed, kes on seotud kirikuga, osalevad kristlikest tõekspidamistest lähtuvalt ühiskonna probleemide lahendamisel nagu kõik teisedki. Seegi on üks rahusõnumi kuulutamise ja ligimese teenimise vorme. Kuritegevus puudutab meid kõiki, seega on preventatiivne tegevus meie kõikide, mitte ainult politsei ja teiste õiguskaitse organite asi. Oleme kõik koos kaasvastutavad oma aja, ühiskonna ja inimestega ning peame seetõttu arendama koostööd.

Kuritegevuse piiramiseks andis Jumal inimesele erinevaid vahendeid: ennetamine, karistamine, rehabiliteerimine, väärtushinnangute kujundamine ja sotsiaalsete oskuste õpetamine, aga ka rahvastikupoliitika, sotsiaalsete tagatiste süsteem, elamurajoonide planeering, seadusloome ja laialdane ühiskonna kaasamine. Nende vahendite kompleksne, läbimõeldud ja vastutustundeline rakendamine on tulemusrikka kriminaalpreventsiooni ja turvalise ühiskonna eeldus. Ka vabariigi valitsuse suhtumine peaks lähtuma nende vahendite komplekssest kasutamisest.

Kuriteo ennetamine ja õigeaegne sekkumine on tulusam kui karistus. Preventsiooni- ja rehabilitatsiooniprogrammidesse paigutatud summad võimaldavad mitmekordset kokkuhoidu tulevikus ja vähendavad paljude kahju ja kannatusi. Keskendudes karistusele, kuriteole ja kurjategijale, jäetakse ohver tagaplaanile ning abita. Toetudes kindlaks määratud eetilistele alustele, tuleb kahju õiglaselt hüvitada, kannatusi vähendada, lepitada ja abistada.

Kriminaalpreventsioon algab kodust, koolist ja kirikust, igalt poolt, kus lapsi õpetatakse ning kasvatatakse. Kui last ei taheta, kui tema vanemad üksteist solvavad ja alandavad tema sünni eel ja esimestel eluaastatel, kui lapsele ei osutata armastust ja tähelepanu, siis on liigne loota temaltki teistsugust käitumist. Kui tahame, et meid armastatakse, siis armastagem ka teisi, kui aga oleme ise vihkajad, siis vihatakse ka meid. Maailm on täis meie ühist abi vajavaid inimesi ja lahendamist ootavaid probleeme. Kui meie seda ei näe, oleme pimedad, kui näeme, aga ei tunnista, oleme ebaausad. Kui aga ära kasutame omakasu silmas pidades: oleme kurjategijad ja siis ei aita ka mingisugune kriminaalpreventsioon. Üksnes patukahetsus. Kuritegelikule vägivaldale riikliku karistusjõuga vastamine on küll riigi õigus ja kohustus, aga mitte probleemi lahendus: lahendus on moraalne.

Moraali puudumine ja meie rahvusliku püsimise ja riikliku julgeoleku probleem. Moraali lagunemine on eelmänguks riiklike struktuuride lagunemisele ja hävingule: Soodom, Rooma impeerium, Nõukogude Liit... Moraal ei ole inimestevaheline kokkulepe ega inimliku algupäraga. Moraal on Jumala poolt inimesele antud parameetrid, millede eiramine tingib objektiivsete ja mõõdetavate loodusseaduste rikkumist. Meie ühiskonnas vastanduvad kaks inimesekäsitus. Neist üks on Jumalakeskne ja lähtub absoluudist, teine aga on inimesekeskne ja lähtub inimese eneseimetlusest ja enda ületähtsustamisest. Kristlikule

moraalikoodeksile, Kümnele Käsule, pakutavad alternatiivid, mis lähtuvad inimesekesksest, ei ole suutnud tõestada oma suutlikust elu alal hoida ja pakkuda turvalist ühiskonda. Võrreldes Kümme Käsuga kaasaegse moraalkäsitlusega, näeme, et see, mida viimane vastu pakub, on absoluutselt vastuolus objektiivsete looduseadustega. Näiteks ütleb neljas käsk: “Sa pead austama oma isa ja ema”. Praegusaja moraalist lähtudes, võib isa käest vitsa saanud laps oma vanemad kohtusse kaevata, väitega, et teda ahistatakse. Rääkimata paljudest ja paljudest lastest, kelle vanemad on jäänud vanaduspõlves hoolitsuseta ja peavad oma elu viimased aastad veetma üksinduses, või hooldushaiglas. Kuues käsk ütleb meile: “Sa ei tohi abielu rikkuda.” Praegu on aga suguline lodevus lausa moeasjaks ja inimesi otse õhutatakse otsima “seksuaalset identiteeti”.

Kiriku seisukohalt saab lähtuda ainult absoluudist, viies nii kõik ühiskonna suured ja väikesed grupid Jumala poolt antud parameetritesse. Selleks tuleb lõpetada vägivalla ja hedonismi, ainult iseenda lõbu silmaspidav eluviisi, propageerimine massiteabevahendites ning selle asemel ausse tõsta elu pühaduse mõiste. Inimene ei ole iseenda oma, aga ta ei ole ka teise inimese ega riigi oma. Samas ei poolda kirik kõikelubavat pseudovabadust: keeldude puudumine sünnitab järeleandlikkuse ja allakäigu, mis eriti kergelt ilmneb sugulise lodevuse ja uimastisõltuvuse kaudu. Siit on vaid üks samm inimkaubanduse ja organiseeritud kuritegevuseni.

Me saame tervendada oma ühiskonda kui me tervendame ühiskonna liikmeid. Kui inimestele juba varajases noorusest ei õpetata pidama elu pühaks, ei saa neilt seda täiskasvanuks saades nõuda. Seetõttu tuleks kooliprogrammi sisse viia usuõpetus, mitte usundiõpetus, kohustusliku aina koolile.

Kokkuvõtlikult tuleb tõdeda järgmist: omades sajandite jooksul ka teoreetiliselt läbitöötatud kogemust, näeb kirik olukorra parandamiseks ainsat teed inimelu ja ühiskonnaseaduste püsivuse aluseaduste väärtustamises ja õpetamises varasest lapseast alates ning samade printsiipide arvestamist seadusandluses ning riigikorralduses. Siia maani ei ole maailm oma tarkuses suutnud leida alternatiivi kirikule, seetõttu tuleb nii kodus, koolis kui kinnipidamiskohtades õpetada mitte ainult Kümme Käsuga, vaid kõike sellest lähtuvat: kristlikku eetikat, moraali jne. Ja seda kõike ei tule mitte ainult õpetada, vaid ka kinnistada igapäevaseks kasutamiseks. Kristlaskond saab siinkohal ulatada oma abistava käe, kuid ta saab seda teha ainult riigi toetuse- ja abiga. Meie kultuuripilti lahutamatu kuuluv kooslus - kirik, peab saama riigi palju suurema tähelepanu osaliseks nii materiaalses, kui moraalses mõttes. See sisaldaks endas toetust nii koolide usuõpetajate koolitamiseks, kui kirikuhoonete korrashoidmiseks, sest saanud kristliku kasvatusena, vajame me kõik kirikut. On tehtud juba mitmeid samme paremuse suunas ning loodan, et ühistes pingutustes ja teineteise mõistmises suudame me pakkuda oma järeltulevatele põlvetele turvalisemat ja eetilisemat kodumaad.

Eesti Kirikute Nõukogu presidendi piiskop Einar Soone läkitus

Tegevust, mis püüab luua ja väljendada kirikute ühtsust, nimetatakse oikumeeniliseks liikumiseks. Erinevate konfessioonide kristlased on otsimas oma usust ja praktilises elus ühiseid aluseid ja põhimõtteid. Kirikutevahelised dialoogid, ühiskonverentsid, oikumeenilised kokkutulekud on haaranud liikumisse eri maade ja eri kirikute usklike. Maailma Kirikute Nõukogusse kuulub umbes 300 liikmeskirikut. Sama püüdlust väljendab ka Eesti Kirikute Nõukogu tegevus.

Paljud teavad tuntud hüüdlause: “Kõigi maade proletaarlased ühinege!”, kuid valest lähtepunktist alustatud liikumine ei saa eesmärki saavutada. Tulemuseks oli totalitaarne riigikord, millel puudusid moraalsed alused ja tekkis liivale rajatud silmakirjalik ning ebaaus elustiil.

Oikumeenilise liikumise eesmärgiks ei ole püüdlus luua universaalset maailmareligiooni, mis oleks vastuvõetav kõikidele uskkondadele, milles kirikute erinevad tunnused, konfessioonide identiteet ja kohalike traditsioonide eripära vaimulikus teenimises on ühtlustatud. Kirikute

suhtlemise ja omavaheliste kokkulepete väärtuseks on hoopis väljakujunenud tavade säilitamise ja austamise juures näha ning armastada oma vendi ja õdesid, kelle usulised tõekspidamised ja väljendusvormid on teistsugused.

Lähtudes Kristuse misjonikäsust on kõik kirikud tunnistanud evangeeliumi kuulutamise ülesannet ja selle teostamiseks Jumala armuvahendite kasutamise vajalikkust. Selles inimese teenimise ülesandes on palju ühiseid vahendeid ja elukogemusi. Eesti ühiskonnas peame kristlastena oma jõuvarusid koondama, et määravaks osutuks Jumala tõde ja Tema tahe armastustegude sooritamisel. See ei mahu konfessioonide piirdesse, vaid sellel on igavikuline väärtus ja tähendus.

Püüdkem vaadata kõrgemale ja kaugemale, et näha üleilmset, püha, apostlikku Kirikut, kelle juhti ei vali mitte meie, vaid kes valib ja kasutab oma töös meid. Tema on selle Kiriku ülempreester, kuningate Kuningas ja isandate Issand. Tema on Kristus.

Olgu Jumala õnnistus ikka ja alati meie kõikidega.

Püskop Einar Soone, Eesti Kirikute Nõukogu president

Eesti Kirikute Nõukogu Jõululäkitus 1997

Jõuluaeg toob igal aastal meie perekondadele ja kogu rahvale rõõmu ja rahu, mis siin maa peal ei ole veel täiuslik, vaid on põimitud kannatuse ja pisaratega. Alles siis, kui Kristus tuleb tagasi, pühib ta kõik pisarad. Maisel matkal kohtab iga inimene ja iga rahvas nii rõõmu kui kannatust. Nii on see olnud kõigi põlvkondadega. Nad elasid üle orjuse sajandid, lugematud sõjad, küüditamised, rõhumised, vaesuse, jäädes ikkagi kindlaks ja ühtseks igavestele väärtustele.

Jeesuslaps kutsub läbi aegade meid olema ühtsed ja esitleb meile selleks oma perekonda. Petlemma külm öö muutus soojaks armastuse läbi. Pilt Petlemmast ei ole meie rahvale aegunud. Evangeelium sisaldab vana ja uut võimsust. Jeesuse perekonna eeskuju on paradoksaalne. Perekonna väikseim ja nõrgeim liige on kuningas ja Jumal, maailma Lunastaja. Selle pere näiliselt tugevaim ja võimsaim liige, pereisa Joosep, pühendab oma elu teiste teenimisele. Meil on raske ette kujutada olukorda, kus kõige väiksem saab keskpunktiks ja kõige tugevam teenijaks.

Meie, erinevate konfessioonide esindajad, unistame sellise eeskuju järgimisest ühiskonnas. Me kuulutame lepituse evangeeliumi ja ootame olukorda, kus väikseimat ja nõrgemat peetakse kuningaks ja tugevaim ning rikkaim peab oma kohuseks teisi toetada ja abistada. Ühiskond, kus valitseb tugevama õigus, eemaldub Jumalast ja läheb varem või hiljem vastu hävingule. Ta hävitab oma juured, milleks on teistest lugupidamine. Ühiskond, mis ei kaitse inimese elu algusest lõpuni, on määratud lagunemisele. Püsiv ja tugev ühiskond on see, kus valitseb lugupidamine lapse või vaese või vanuri suhtes.

Palju räägitakse palju Euroopa Liitu astumisest ja sellega seotud suurtest perspektiividest. Meie rahva ülesandeks on tuua Euroopasse oma traditsioon, mis on võrreldamatult suurem ja tugevam majandusest ja arvukast elanikkonnast - vaimne pärand, usaldus, solidaarsus. Selles on jõulusõnum, lootus, meie tulevik. Olgu Jeesuse perekonna järgimine meile ammendamatu aare Jõulupühadel ja juhtigu meie elu uue seaduse järgi!

Õnnistatud jõulupühi soovib Eesti Kirikute Nõukogu

1998

Eesti Kirikute Nõukogu Nelipühaläkitus 1998

Kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed. Rm 8, 14

Aga Vaimu vili on armastus, rõõm, rahu, pikk meel, lahkus, headus, ustavus, tasadus, enesevalitsus - millegi niisuguse vastu ei ole Seadus. Gal 5, 22-23

Nelipühal meenutatakse apostel Peetrust, kes kõneles kokkutulnud rahvale Jumala Vaimu uuendavast ja tervendavast mõjust inimkonnale. Peetrus ütles neile: “Parandage meelt ja igäiks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse oma pattude andekssaamiseks, ning siis te saate Püha Vaimu anni. Sest see töötus on antud teile ja teie lastele ning kõikidele, kes on eemal, keda iganes Jumal, meie Issand, enese juurde kutsub.”

Need, kes esimesel Nelipühal ristiti, said Jumala lasteks. Nad said osa Püha Vaimu andidest. Need olid väärtused, mis muutsid inimeste suhtumist Jumalasse ja kaasinimestesse. Argipäeva emotsioonidest ülendati nad elu püsiväärtuste tasandile. Jumala Püha Vaim juhtis nende järgnevat elu. Nad olid Jumala lapsed.

Lapseks olemist ei tohi mõista vääralt. Laps ei ole madalamal astmel olev isik, kellele vanemad võivad anda käske ja korraldusi enesestmõistetava üleolekuga, vaid ta on samaväärtuslik elu kõikide teiste sündinud eludega. Peaks olema loomulik, et laps kasvab peres, vanemate hoole ja armastuse all ning õdede-vendade seltsis. Ühes peres võivad sirguda erinevate võimete ja annetega inimesed, kuid vanematele jäävad nad elu lõpuni oma lasteks.

Kirik on Jumala pere, mille rüpes tegutsevad erinevate tavade ja kordadega kogudused, kus räägitakse erinevaid keeli ja lauldakse erinevaid laule. Kuid ajastust ja rahvusest sõltumata on kõikidel ühine usutunnistus, et Jeesus Kristus on meie Issand. Üks usk ja üks ristimine pattude andekssaamiseks. See on eelduseks, et inimene saaks head vilja, Püha Vaimu vilja omada.

Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikud on vennalikus koostöös tegutsenud juba üheksa aastat. Vaimulike teenimine sõjaväes ja vanglates, evangeeliumi kuulutamine raadios ja televisioonis, ühiste jumalateenistuste ja palvuste pidamine on konfessioonide erinevustele vaatamata ühendanud kristlasi rahva teenimise ülesandes. Rahvusvahelised suhted teiste maade kirikutega on meid liitnud vennaskirikutena ühtseks pereks. Seega tunneme vastutust kogu inimkonna ja Jumala ees. Käesoleval aastal toimub Kirikute Maailmanõukogu kokkutulek Aafrikas, Harares. Nendel päevadel loodetakse kristlastena ja kirikute esindajatena tunnetada ühtekuuluvust Püha Kiriku Osaduses.

Soovin Eesti kristlastele õnnistatud Nelipüha ja Jumala Püha Vaimu viljade kasvamist inimväärse elu kujundamisel meie ühiskonnas.

Piiskop Einar Soone, Eesti Kirikute Nõukogu president

Vaimulik ja kriminaalpoliitika

Piiskop Einar Soone ettekanne Põhjamaade vanglavaimulike konverentsil 27. mail 1998

Kirik ja ühiskond

Et käsitleda teemat “Vaimulik ja kriminaalpoliitika” tuleb alustuseks mõista vaimulike ja neid läkitava institutsiooni, Kiriku, kohta ühiskonnas. Selles ettekandes käsitletakse sõna “kirik” nii nagu seda kirjeldatakse Nikaia usutunnistuses: üksainus, püha, kristlik ja apostlik Kirik. Ajalooline Kirik on olnud kogu Euroopa kultuurkonna riiklust ja inimesiksust kujundav, suunav ja juhtiv jõud pärast Rooma antiikimpeeriumi langust. Kristliku

maailmakontseptsiooni põhialused on kujundanud kogu maailmaajaloo käiku. Millist rolli ja funktsiooni täidab Kirik suunates oma töötegijaid tegutsema endast väljapoole?

Kristus ütleb: “Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal. Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teil käskinud! Ja vaata, mina olen iga päev teie juures ajastu lõpuni.” (Mt 28, 18-20) See universaalne misjonikäsk on saanud aluseks maailma rahvaste ühendamisele üheks inim- ja kultuurkonnaks, mis saab püsida tingimusel, et ta säilitab elupühadust ja jääb kristliku maailma ja inimese kontseptsiooni juurde. See on kristotsentriline, kõiki eluvaldkondi hõlmav elukäsitlus.

Ajalooline Kirik on kujundanud isikut, perekonda, rahvast, rahvust, riiki ja ühiskonda - kogu olemistervikut. Bütsantsi impeeriumis ühendas universaalkirik rahvad ühtseks riiklikuks tervikuks. Impeeriumi lagunedes tekkisid rahvusriigid rahvuskirikutega. Neid kõiki jäi ühendama üks teoreetiline alus, nad jäid samasse kultuurkonda.

Läänepoolses arenguliinis oli genees vastupidine - frankide natsionaalkirikust kujunes Karl Suure ajal universaalkirik, kui frankide impeeriumi kõikidel tasanditel kujundav institutsioon. Impeeriumi lagunedes ja rahvusriikide tekkes jäid rahvad samasse kultuurkonda ja moodustavad tänaseni suhteliselt ühtse Euroopa. See on meie ajalooline taust.

Kaasaegne maailm viskleb ajaloofilosoofilises mõttes skisofreenilises olukorras. Kristlikus ühiskonnas oli üldtunnustatud kristlik moraal, mis hoidis perekonda ja milles kasvanud inimesel olid kristlikud arusaamad. Lisaks riiklik-kirikule institutsioonile ja kirikukarile kontrollis kõike ka kristlikust eetikast lähtuv avalik arvamus. Pluralistliku maailmavaate teoorias väidetakse kõikide seisukohtade ja arusaamade võrdsus, järelikult suhtelisus eitab objektiivset tõde, likvideerides sellega eetika. Eitades objektiivset tõde määrab pluralistlik ühiskond iseenda suhtelisuse minnes endaga vastuollu.

Kirik peab suhtlemises maailmaga hinnangute andmisel ja seisukohavõttudes lähtuma oma õpetuse alustest, milleks on esmajoones Uue Testamendi kaanon. Ta ei tohi teha kompromisse ega kohanda ennast õpetuse ja moraali küsimustes hetkel valitsevate arusaamadega, kuna ta esindab ajaloo igavikulist Jumalat. Veel vähem on kristlaskonna ülesanne antikristliku ühiskonna arusaamadele kristliku fraseoloogiaga mingi õigustuse leidmine. Kiriku ülesanne on kuulutada evangeeliumi headel ja halbadel aegadel ja annab oma hinnangu ühiskonnale tervikuna või sellele üksiknähtustele, lähtudes Kiriku doktriinist, moraalist ja kiriku pikaajalisest ning rikkalikust ajaloolisest praktikast üksikisiku ja ühiskonna juhtimisel ja kasvatamisel.

Teooria, mille kohaselt maailmas taastub algne harmoonia iseeneslikult loomulikus protsessis, ei ole kooskõlas kristliku doktriiniga. Selle, juba kolmandal sajandil tuntud Origenese eksiõpetuse hülgas Kirik ja tõstis esile Uue Testamendi õpetuse patust ja lunastusest ning Kristuse osast inimese puhastumisel ja maailma lepitamisel Jumalaga. See ongi maailma harmoonia.

Liberaal-pluralistlik ühiskond peab tõdema seda, et temas toimuvad järk-järgulised pidevad kuritegelikkuse tõusuplahvatused. Need võivad viia kogu ühiskonna kokkuvarisemiseni üleüldises korruptsioonis ja kuritegevuses. Seda kinnitab impeeriumite häving ja viimase sajandi laastavad maailmasõjad. Ajaloo kogemus ja praktika tõestavad veelkord Origenese teooria ekslikkust.

Nii nagu vili ei kasva ilma puuta, ei ole ilma Jumala ja Kirikuta võimalik saavutada kristlikke väärtusi, mis on normaalse ühiskonna ülesehitamise vahendid. Kristlikest väärtustest lähtuv Kiriku poliitika on oma olemuselt aga alati olnud kriminaalpreventiivne, on seda praegu ja ka edaspidi.

Vaimulikud ja ühiskond

Misjonikäsk ja armastuskäsk anti nii apostlitele kui kõikidele kristlastele. Selle misjoni täitmiseks on palju mooduseid, mis transformeeruvad evangelisatsiooniks, olemata seda *a priori*. Kristus lähetab meid ühiskonna kõige erinevamatele tasanditele ning teeb vaimulikust vajadusel poliitikategelase, kerjusemunga või põetaja. Võib teha ka kullakaevuri, kaitseministri või päästearmeelase prostituutide kvartalis.

Vaimulikud peavad taotlema seadusandluse vastavust Jumala käskudele. Kirik ei tohiks oma vaimulike kaudu kõrvale jääda ühiskonda uuendavast seadusloome protsessist. Seepärast on õigustatud nende osalemine inimväärse ühiskonna kujundamisel ka sekulaarses keskkonnas. Eriti peaksid vaimulikud innustama ja juhendama ilmikristlasi väljendama poliitikas kiriku huvisid - kristlikku nägemust ühiskonnast.

Kiriku liikmetel on mitmeid võimalusi kristlikest vaadetest lähtuvalt ühiskonnas kaasa rääkida. Vaimulikud, kes tegutsevad sekulaarses keskkonnas ei tohi aga unustada, et esindades vaimulikku ametit lähtub nende meelevald Kirikust ja esmane kohustus on neil Kiriku ees. Kui vaimulik, töötades väljaspool Kirikut lahutab ennast või lahutatakse teda Kirikust, kaotab ta ühenduse Kirikuga mis oli tema tegevuse meelevalla aluseks. Vaimulike tegevus sekulaarses keskkonnas ei tohi viljakas olla koguduses tegemata jäänud tegude arvelt. Seetõttu peaksid ennast koguduse ja poliitika vahel jagavad vaimulikud kindlasti otsustama, milline kutsumus on neis suurem. Kristlased, kes poliitikas tegutsevad ei tohiks ära unustada vaimuliku erilist seisust mida ilmikud ei saa esindada. Kirik lähtub kõiges oma tegevuses hierarhilisest struktuurist ja ehki ka ilmikristlased osalevad poliitikas teostub Kiriku osa ühiskonnas ikka vaimulike kaudu, kuna vaimulik kujundab läbi Kiriku ilmikute tegevust poliitikas.

Misjonitööga tegelevad inimesed, olgu nad siis ilmikud või vaimulikud ei tohi kunagi unustada, et oma tegude läbi ei esinda nad mitte iseennast, vaid esmalt Kirikut.

Kirik ja poliitika

Kirik ei ole partei. Ta on Kristuse ihu. Ta on Jumala tahte teatavakstegija ja ellurakendaja. Just seetõttu peab ta olema eelkõige vaimseks orientiiriks ja innustajaks poliitilistele parteidele, organisatsioonidele ja rahvaliidumistele, et nad oma tegevuses järgiksid Jumala tahet ning kujundaksid ühiskonda sellest lähtudes.

Kui vaimulik on ennast koguduse teenimisele pühendanud, ei tohi ta end lõhestada osalemisega aktiivses poliitikas. See nõue on õigustatud, sest need, kes on ennast pühendanud vaimulikule teenimisele, ei või ennast identifitseerida poliitilise parteiga. Nii võivad hakata poliitilised tõekspidamised dikteerima vaimulikku tema kogudusetöös. Vaimulik ei tohi saada "omaks" ainult nendele, kelle poliitilised vaated ühilduvad tema omadega. Teistele aga, jääb ta vaimulikuna "võõraks".

See ei tähenda, et vaimulikkond peab täielikult ennast eemale hoidma poliitilisest elust. Tunnistades maailmale kristlikku tõde, osalevad vaimulikud poliitilises elus - koolides, kohalikes omavalitsustes, kõrgemates riiklikes organites, sõjaväes, vanglates, haiglates. Seejuures ei tohi vaimulikkond väljuda Kiriku poolt vaimulikule ametile seatud raamidest. Kui vaimulikud hakkavad demonstreerima oma sümpaatiid vastavalt oma sotsiaalsetele, rahvuslikele või mõnedele muudele kuuluvustele "selles maailmas" on see juba politikaansus. See aga on lubamatu vaimulikkonnale konfessioonist sõltumata.

Pühakiri tunnistab: "...ei ole enam kreeklast ega juuti, ei ümberlõigatut ega ümberlõikamatut, ei umbkeelset ega sküüti, ei orja ega vaba, vaid kõik ja kõikides on Kristus." (Kl 3;11) Konfessioonide ja usuorganisatsioonide osavõtt riiklikest komisjonidest ja organitest kohalikes omavalitsustes peab põhinema sellele alusele. Mida vabamalt konfessioonid saavad ellu viia oma tegevust mainitud institutsioonides, seda kasulikum on see riigile ja ühiskonnale. Riik peab tunnetama, et tema huvides on traditsiooniliste konfessioonide

maksimaalne vabadus ühiskonna töös osaleda. Destruktiivsete sektide tegevus ühiskonnas peaks olema piiratud.

Sõnapaari “kristlik partei” määratlus võib olla ekslik. Kristlik-demokraatlik partei ei pruugi olla sisuliselt rohkem kristlik kui monarhistlik partei. Kõik, mis eraldub poliitilises parteis, pruugi just oma olemuses olla kristlik.

Kirik ei tohiks lõhestuda poliitiliste huvide erinemise tõttu. Küllalt on sellest, et kristlik maailm on juba killunenud teoloogilistel põhjustel.

Ordud ja vennaskonnad, nagu partedki, eristuvad teatavate põhimõtete alusel ülejäänud ühiskonnast, aga nende puhul on olukord parteidest erinev. Nende tegevus on küll suunatud maiste probleemide lahendamisele, aga on ranges kooskõlas kristlike printsiipidega. Nad on lahutamatu seotud Kirikuga. Ordud ja vennaskonnad osalevad ka poliitikas näiteks heategevuse kaudu. Mõistlik heategevus, mis ei kasvata parasiite, aitab ühiskonda. See vähendab kuritegevust mõjudes tervendavalt ühiskonna eneseseisundile kõigis eluvaldkondades ja on seega poliitiline tegur. Kiriklikud ordud ja seltsid on kutsutud mitte üksnes ligimesearmastuse kaudu hädalisi aitama ja nii ühiskonna probleeme lahendada, vaid ka prohvetlikul moel osutama probleemide põhjustele: valele ideoloogiale, elukorraldusele, seadusandlusele.

Võib öelda nii: kristlik poliitika algab Kiriku armuvahendite: Sõna ja Sakramentide jagamisest. Sõna ja Sakramendid meelestavad usklike armastusele oma ja võõra vastu, solvangute andestamisele, nõrga kaitsmisele, abile kodututele, oma pattude kahetsemisele, ümbritseva kurjuse paljastamisele. Armuvahendid toimivad kõikjal, kõikides poliitilistes ja valitsusringkondades sellises vaimus. Kristliku poliitika mõju lõpeb seal, kus algab jagunemine vastavalt poliitilistele, rahvuslikele, sotsiaalsetele eripärasustele. See ei ole enam kristlik poliitika, vaid poliitika “sellest maailmast”, mis võib olla silmakirjalikult peidetud kristliku sümbolikaga.

Kirikul ja vaimulikel peaks olema võimalus esitada poliitiliste huvide pakett, mis oleks rakendatav seadusandluses ja mis näeks ühiskonna vaimset tervikut. See peaks algama laste ja noorte usulise kasvatamisega, mis tähendab pere- ja hariduspoliitika kujundamist. Kogu kooliprogrammi vaimset tausta tuleb tugevdada ja elu praktilistele tegevustele tuleb anda kristlik käsitlus. Ka konfessioonidel peaks olema võimalus välja pakkuda oma lahendus kultuuri-, majandus- ja regionaalküsimustes. Need lahendused ei tohi olla üksnes teoreetilised, vaid kristlased peavad võimalikult aktiivselt ühiskonnas tegutsema. Ei tohi unustada et ka valijatena ja valitutena on nad Kiriku liikmed – kristlased.

Kirik ja kriminaalpoliitika

Kui mõelda, milline peaks olema riigi kriminaalpoliitika, siis tuleb esmalt täpsustada mõiste ja eesmärk. Krimi tüvi (kreekakeelne krineia) räägib kohtust, õigusemõistmisest.

Õigusemõistmine tähendab või peaks vähemalt tähendama sotsiaalse õigluse ning õigete vahekordade taastamist, shalomi taastamist ning peaks viima inimsuhete korrastumisele. Krimi räägib ka kriminaalsusest, ehk teisisõnu sellest, mis on ühes või teises olukorras ja piirkonnas kuritegelikuks tunnistatud ehk kriminaliseeritud. Näiteks teame ajaloost, et lapse tapmine on alati olnud raske kuritegu, millele järgnes tõsine karistus. Praegu on aga abort üsna tavaline toiming. Nõnda määratakse kriminaalpoliitikas õigusmõistmise objekt ning raamid, aga ka muud vahendid sotsiaalse turvalisuse tagamiseks, õiguste ja vabaduste realiseerimiseks. Lihtsaim ja kauneim reegel on pauliinlik: armastus piiraku vabadust. Teine on teadagi Önnistegijalt: tee teisele seda, mida tahad, et ta sinule teeks.

Keegi ei taha, et teine temale kurja teeks. Ometigi teeme seda ikka ja jälle. Kuri tegu põhjustab kahju ja kannatusi. Karistus kohtulahendina neid reeglina ei vähenda ja ohvri olulisimate vajadustega ei arvesta. Seetõttu tuleb esile kutsuda ja toetada erinevaid kogukonnal ja erainitsiatiivil baseeruvaid programme, mis kahju hüvitamise ning kannatuste

vähendamise kaudu aitavad heastada olnud ja taastada võimalikul määral kuriteoelset olukorda.

Vajaduse kriminaalpoliitika, kriminaalõiguse- karistussüsteemi järele tingib inimese patune loomus (pärispatt) koos sellest lähtuvate ja pattu taastootvate ning inimest ja keskkondi kujundavate protsessidega. Käitumine, sh kuritegelik käitumine kujuneb välja kognitsioonide ja hoiakute sünergias keskkonna mõjuritega, on organismi ja teadvuse reaktsioon väliskeskkonna ärritajatele soodsama suhte loomiseks selle keskkonnaga. Arendamata moraaliteadvus arvestab enam indiviidi enesega, nõrk tahe allub enam välisele kui sisesele kontrollile, puudulikud mõtlemis- ja probleemilahendusoskused ning toimetulematus emotsioonidega viivad ühiselu reeglite rikkumisele. Nimetatud omaduste ja keskkondadega (inim-, loodus-, tehiskeskkond) töötamise printsiipide määratlemine peaks olema järelikult iga kriminaalpoliitika integraatoriks sotsiaalpoliitikasse.

Parim kriminaalpoliitika ongi hea sotsiaalpoliitika ehk hea sotsiaalpoliitika on parim kriminaalpoliitika. Kuritegevuse põhjuste keerukat kompleksi siinkohal mitte analüüsides piirdun viitega taolistele regulaatoritele nagu seda on rahvastikupoliitika, töö- ja eluasemepoliitika, riiklike toetuste ja kompensatsioonide määramise poliitika, alko-narkopoliitika. On absurdne rääkida kohtu- ja karistussüsteemist, kui kriminaliteedi peamisest regulaatorist kuritegevuse olulise piirajana. Nimetatud süsteemid tegelevad vaid väikese osa kuritegude tagajärgedega. Kiriku vaatepunktist tuleb tegeleda inimese- ja keskkonnaga pidevalt, multisüsteemselt ja Pühakirja kaudu meile antud selgetelt alustelt lähtuvalt. Pole midagi olulisemat väärtushinnangute kujundamisest ja oskuste õpetamisest. Haridus- ja sotsiaalpoliitika reguleerivad inimsuhteid ja nõnda ka krimi valdkonda enam kui karistuspoliitika. Abi on olulisem ja tõhusam kui kättemaks, ennetamine kasulikum kui karistus.

Kuritegevuse ennetamisest on eluliselt huvitatud kõik ühiskonna sektorid. Preventsioon peab olema üheks prioriteediks nii üksikinimese, perekonna kui kogukonna ja riigi tasanditel. Terve ja turvalise kogukonna ja rahva arendamisel koos kõigi eluks vajalike teguritega on iseenesest kriminaalpreventsioon. Kuritegevuse ennetamine sotsiaalse arengu kaudu töötab põhjuste kõrvaldamiseks kooli ja kiriku, pere- ja kogukonna tasandil. Kuritegude toimepaneku võimaluste vähendamine toetab seda. Hilisemal etapil liitub kriminaalpreventiivsesse tegevusse ka kõrge kuritegevusriski ja -sagedusega inimestele suunatud rehabilitatsiooni- ning korrigeerimisprogrammide kasutamine. Tulemuslikud ja inimlikud rehabilitatsiooniprogrammid on suunatud muutmisele alluvatele riskifaktoritele (kriminogeensetele vajadustele), väärtushinnangute korrigeerimisele ja sotsiaalsete oskuste õpetamisele.

Kriminaalpreventsioon eeldab ja nõuab inimeste vajaduste tundmist ning nendega arvestamist. See kehtib nii kuritegude ohvrite kui tegijate vajaduste kohta. Kogu tegevus seisneb riskifaktorite vähendamises ja kaitsefaktorite tugevdamises. Suurimad riskifaktorid on antisotsiaalsed mõtted, kujutlused ja hoiakud, varasem kahjustav käitumine ja kaaslased ning isiksusjoonte kogum. Uurimused määratlevad 8-15 kuritegevuse riskifaktorit, millest osa on dünaamilised (muudetavad) ja osa stabiilsed (muudetamatud). Kaitsefaktorina toimib seotus kindlat väärtussüsteemi austavate inimestega, perekonna, koguduse või kogukonnaga; võimalused eneserealiseerimiseks ja arendamiseks; toimetuleku-, töö- ja õppimisoskused; tunnustus ja toetus õiguskindlale ja inimväärsele arenemisele.

Kokkuvõttes vähendab kuritegevust tähelepanelikkus ja hoolivus. Seda nii mikro- kui makrotasandil. Tõrjutu muutub kergesti antisotsiaalseks, stigmatiseeritu hakkab käituma vastavalt stigmale. Mitte igapäevale pole antud toimida Kristuse sarnaselt, kes jäi alandlikuks häbitava surmani, paludes oma hukkamõistjate ja hukkajate eest ka süütult surmamõistetuna.

Eesti Kirikute Nõukogu Jõululäkitus 1998.

Üle terve maailma tähistavad kristlased taas jõulupühi. Ka Eesti linnades ning külates on juba varakult ehitud kuuski ja süüdatud adventiküünlaid. Paljude südames on igatsus veeta päev või paar oma pereringis. Küünlasära toob mõtteid ja tundeid, mida me ei oska alati isegi sõnadesse panna. Mis on jõulud? Miks on nad meile tähtsad?

Jõulud on Jeesuse sündimise pühad. Jõulud, see on Päästja ilmumine. See on Jumala tulek meie keskele, meie ellu, meie südamesse Jeesuse kaudu. Evangelist Matteus viitab oma evangeeliumis prohveti kuulutusele: *“Ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob ilmale poja, ja teda hüütakse nimega Immaanuel”*, see on tõlkes: *Jumal on meiega*. Jeesus vaatab meile Isa silmadega, sirutab meile abistava venna käe. Jumal pole enam tundmatu ja kauge vaid me elame temaga kui ühes majas. Kui aeg täis sai, saatis Jumal oma Poja, et ta oleks kõikidele leitav ja kättesaadav. Jeesuslapse abitus ja vaesus on sillaks, et ka kõige väetim ja nõrgem julgeks talle läheneda.

Kõige muu kõrval tähendab jõuluaeg meile ka aastavahetuse lähenemist. Aastad tulevad ja lähevad, sajandid vajuvad ajaloo rüppe. Kas Jumal on olnud meiega? Mis ootab meid ees? Millele on meil lootust ja turvatunnet kiiresti muutuvast maailmast. Ka lõppeva aasta kohta julgeme kinnitada, et Jumal on tõesti olnud meiega. Vaatamata meie puudujääkidele ja isegi läbikukkumistele kogeme Jumala ustavust. Seepärast, mis võiks olla parem soov uude aastasse astudes kui Jumal meiega! Nii headel kui halbadel aegadel, rõõmus ja viletsuses, nooruspäevil ja elu õhtutundidel. Me ei ole üksi. Ta on tulnud, et olla meiega igavesti.

Õnnistatud jõule ja 1999. Issanda aastat !

Eesti Kirikute Nõukogu

1999

Eesti oikumeenia täna ja tulevikus

Ettekanne Eesti Kirikute Nõukogu pidulikul koosolekul Pühtitsa Jumalaema Uinumise Kloostri Kuremäel 22.05.1999

Kõrgesti austatav kloostri eestseisja, härra peaminister, armsad kirikujuhid, kallid külalised, vennad ja õed.

Oleme täna kuulanud kahte ettekannet ajaloost, milles meenutati oikumeenilise liikumise arengut Eestis enne Kirikute Nõukogu asutamist ja kirikutevahelist koostööd nõukogu tegevuse algperioodil. Minu ettekande eesmärgiks on koos teiega tänasest päevast tulevikku vaadata. Ma kutsun teid üles üheskoos enestele küsimusi esitama ja neile vastates lahendusi otsima meie ees seisvatele ühistele probleemidele. Arvestades tänast koosviibivat esinduslikku taset, loodan väga, et mõttevahetus tulevikuküsimustes inspireerib meid viljakale otsingule oikumeenilise tegevuse jätkuvaks arenguks Eestis. Lootkem siis Jumala õnnistusele, et me kannaksime endas head koostöövaimu ja liiguksime oma elu keskmes oleva Issanda Kristuse poole.

Tänapäev

Käesoleva aasta veebruaris tähistas Kirikute Nõukogu oma kümnendat aastapäeva. Tagasi vaadates tuleb tõdeda, et selle aja jooksul on nii mõndagi saavutatud. Igakuised kirikujuhtide koosviibimised, kaplaniteenistus vanglates ja kaitseväes, regulaarsed televisiooni- ja raadiosaated on lähendanud eri konfessioonide esindajaid praktilistes töövaldkondades. Kuid me ei tohi unustada, et väärtuslikem seni saavutatust on ühise mõtlemisviisi aluste

väljakujundamine. Sellise mõtteviisi vormimine, mis ei seisne välisel ühtsusel, vaid üksteist austavatel, armastavatel ja tunnustavatel põhimõtetel. Sellise ühise mõtteviisi väljundiks on Kirikute Nõukogu, kui terviku suhtlemine nii riigi- kui ühiskondlike institutsioonidega. Nõukogu avar liikmeskond, mis ühendab endas spiritualiteete Armeenia Apostlikust Kirikust kuni Nelipühi Kirikuni, on sellise ühise mõtteviisi olemasolu tõestuseks. Peame olema tänulikud, et meie oikumeenia on selline. Peame rõõmustama, et Eestis ei ole püütud rajada välisele ühtsusele toetuvat oikumeeniat, mille tagajärjel ei teki sisuline koostöö, vaid pettekujutis ühtsusest. Kirikute Nõukogu liikmeskirikute koostöö on rajatud konfessionaalsele identiteedile ja loodetavasti säilib see põhimõte ka tulevikus.

Konfessionaalsele identiteedile rajatud oikumeenilise liikumise tugevus on liikumises osalevate kirikute kogudused. Kogudus, mis koosneb inimestest, moodustab eelduse ja tagatise oikumeenilisele ühtsusele. Kristus ütleb: "Mina olen viinapuu, teie olete oksad. Kes jääb minusse ja mina temasse, see kannab palju vilja, sest minust lahus ei suuda te midagi teha."

Loomulikult küpsevad oikumeenilise puu viljad Kirikule omase aeglase väärikusega. Esimesi viljasid Eesti oikumeenia puul võime me aga juba näha. Saavutatud on alus ühtse sisulise mõtlemise tekkeks. Nüüd tuleb seda alust kasutada õige eesmärgi saavutamiseks. Kindlasti ei tohi sellel alusel eelistada ühte oksa teisele, vaid tuleb realiteeditundega arvestada ühe või teise omapära. Liikmeskirikud ei ole Kirikute Nõukogu külge kunstlikult poogitud vaid nad kasvavad ja tegutsevad seal oma loomulikus olekus. Mõned suuremad, mõned väiksemad, mõned juurte ja mõned ladva pool. Nad sirutavad endid välja ka eri suundades ja neile omasel viisil kuid ometi on nad kõik ühe, oikumeenilise puu oksad. Neil kõigil on üks eemärk : kanda head vilja.

Pea igas Euroopa riigis on tegutsemas oikumeeniline nõukogu. Sõltuvalt tingimustest ja vahenditest on neil igalühel oma nägu. Kui näiteks Poola 40-miljonilisest elanikkonnast on vaid üks miljon mittekatoliiklasi, siis võib arvestada, et selline vahekord tingib ka lokaal-oikumeenilise palge omapära ja suundumuse. Teisalt on Skandinaaviamaades rahva- või riigikirikuna domineerinud luterlik kirik, mis oluliselt mõjutab nendes maades olevaid oikumeenilisi ühendusi.

Eestit võime nimetada ajalooliselt kristliku kultuuri maaks, kuid tänast religioosset maastikku arvestades pigem misjonimaaks. Sellises sekulariseerunud ühiskonnas vohab kristliku usu kõrval palju ebamäära ja eksitavat ebausku. Elu hoidvad sambad on mõranenud, mille tulemusena ei pääse maksvusele püsiväärtused ja elanikkond kannatab kuritegevuse, lootusetuse ja moraalse laostuse all.

Arvestades meie kristlaskonna suurust ja eri kirikute vaimseid ja materiaalseid võimalusi ei ole reaalne loota, et üks konfessioon suudaks ammendavalt täita neid ülesandeid, mille lahendamist ühiskond ootab. Aastate jooksul kirikutele tekitatud kahju on raske kokku arvestada, kuid purustatu taastamine ja lõhutu ülesehitamine võtab kaua aega. Oma infrastruktuuri taastamisel nähakse palju vaeva ja väljaspoole kirikut suunatud tegevus ei ole alati teostatav. Ehk on see ka põhjuseks, miks kirikutel napib jõudu ühiskonna valupunktide likvideerimisele kaasaaitamiseks.

Kas selles osas saaks konfessioonide ühendus - Eesti Kirikute Nõukogu - kaasa aidata?

Tulevik

Tehes tulevikuplaane, peame endilt küsima: kelle heaks Kirikute Nõukogu Eestis tegutseb? Me peame pöörduma nii oma liikmeskirikute, kogu ühiskonna ja Vabariigi Valitsuse poole küsimusega: mida saame meie, Kirikute Nõukogusse ühinenud kirikud ja Vabariigi Valitsus koos ära teha Eesti maa ja rahva heaks?

On enesestmõistetav, et kirikud teevad oma tööd ja täidavad oma kristlikku ülesannet ka üksikult. Valitsus ja riiklikud organisatsioonid täidavad nendele pandud kohustusi. Omasvalitsused hoolitsevad kohalike elukorralduste eest. Kuid tänane küsimus on : mida

saame teha koos! Mitte omavahel võisteldes ja võideldes, muutudes nii mõne riigiasutuse dubleerivaks organisatsiooniks, vaid üksteist toetades ja oikumeenilise ühendusena mõjuvalt tegutseda, kasutades ka väikeseid ressursse võimalikult optimaalselt.

Aeg on selgitada välja Kiriku ja riigi vahetõde. Eelkõige peaks seda tegema esitades endile küsimus: mida üks pool teiselt ootab? Millega saab riik toetada Kirikut, seega kristliku elulaadi kasvu ühiskonnas ja mida on suuteline tegema üksikkirik või Kirikute Nõukogu rahva ning riigi heaks?

See ongi meie ees seisev põhiküsimus, et millisel määral me oleme suutelised vahetult reageerima Eesti ühiskonna vajadustele ja kas meie riigi juhid tunnistavad Kirikute Nõukogusse ühinenud konfessioonide vajalikkust Eesti elanikkonnale?

Kas me suudame mõista, et oikumeeniline ühiskond on meie reaalsus, ja kristlased on siin olulises vähemuses. Ühiskond muutub aina multikultuursemaks ja multireligioossemaks. Tuleb arvestada pidevalt lisanduvate spiritualiteetide ja uute uskkondadega. On see hea või halb?

Kas riigi juhid, kes on vastutavad rahva saatuse eest, nõustuvad sellega, et inimväärseks eluks on vaja Jumala Sõna ja Tema armuvahendeid. Ja kas selleks koostööks ollakse valmis?

Kui me suudame leida vastuse nendele põhiküsimustele, siis on meie kristlik kohus Kirikute Nõukogus jätkata Kristuse ülesannet, mille ta oma jüngritele on andnud ja mis oli siin kümme aastat tagasi Kirikute Nõukogu asutamise aluseks. Aidaku meid selles kõikväeline Jumal.

Piiskop Einar Soone, Eesti Kirikute Nõukogu president